

Fiets- en autoroute

18 km

Het startpunt van deze tocht (18 km) is het station te Baflo. Op nevenstaande kaart is de route in beeld gebracht.

Uiteraard is de tocht ook te rijden vanaf elk ander punt op de route.

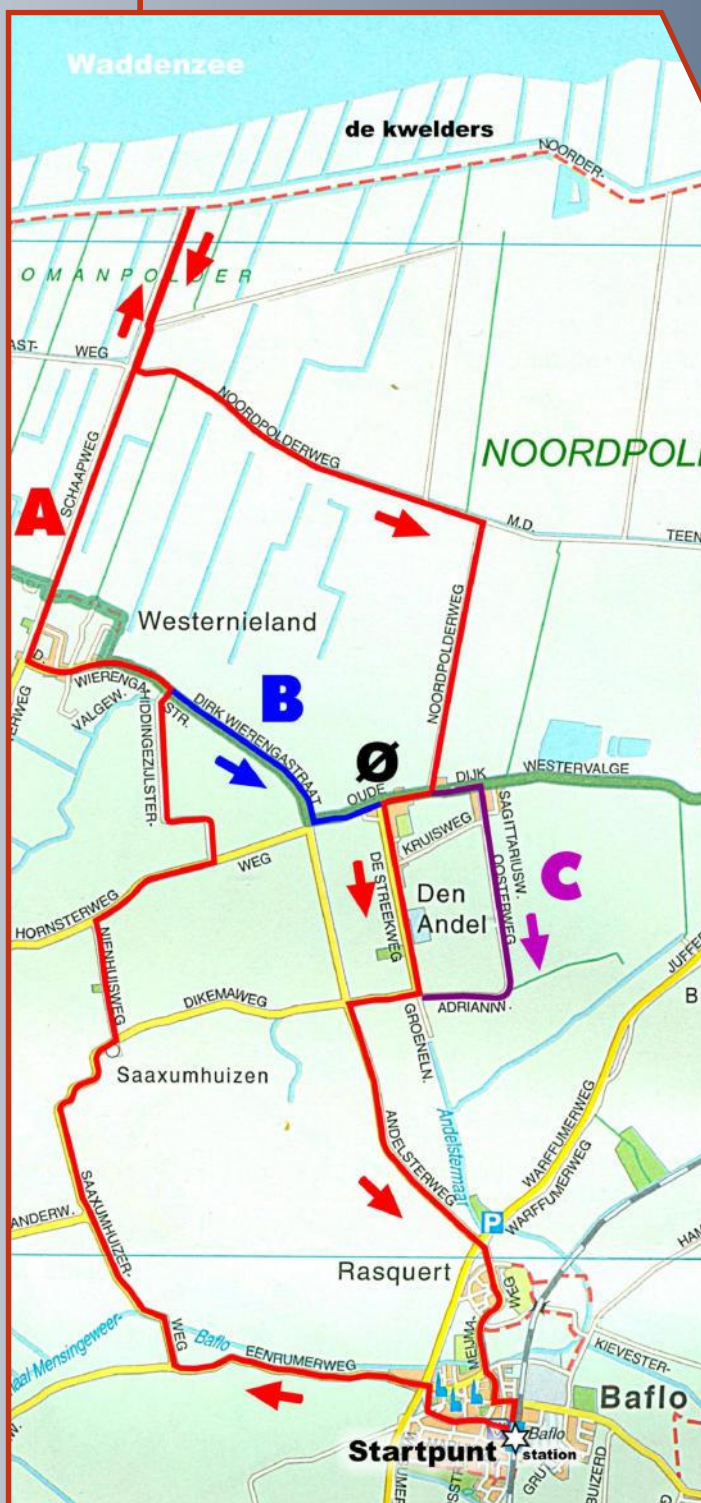
We gaan vanaf het station door de Julianalaan en rechtdoor de Gebroeders Gootjesstraat in. Deze weg volgen we. Vóór de CBS Ichtus rechts aanhouden. Bij de Heerestraat gaan we linksaf en steken de Provincialeweg over (**Kijk uit!**). We volgen de Eenrumerweg tot Lutke Saaxum en gaan daar rechtsaf richting Saaxumhuizen. Gelijk links ligt een wierde, waar in de middeleeuwen recht werd gesproken.

In Saaxumhuizen kan de kerktoeren worden beklommen. Dan hebben we, bij helder weer, een prachtig uitzicht over het oude landschap en de Oude Dijk. In de kerk wordt de jaarlijkse boekenbeurs gehouden.

Op het kruispunt gaan we linksaf de

Kwelder

Lutke Saaxum

Saaxumhuizen

Fiets- en autoroute Kwelder

Nienhuisweg in. De boerderij Nienhuis heeft een fraaie oprijlaan met oude linden. Bij de driesprong gaan we rechtsaf tot aan de Hiddingezijlsterweg. Daar gaan we linksaf. Bij de eerste bocht is rechts in de verte een restant te zien van een oude zeedijk. Vervolgens komen we bij Hiddingezijl.

In Hiddingezijl heeft vroeger een zijl (is sluis) in de Oude Riet gelegen. Via de Oude Riet waterde vroeger de Hunze af. Deze zijl vormde onderdeel van de dijk die rond 1350 werd aangelegd tussen Oude Dijk en Den Andel en waarmee de kwelder waarop Westernieland ligt werd bedijkt. In 1350 werd de zijl gelegd door abt Hiddo van Oldeklooster.

Aan zeezijde zette de slibvorming echter door met als gevolg dat de uitwatering steeds verder werd bemoeilijkt. In de winter van 1520 brak, tijdens een stormvloed, de dijk door bij de sluis en ontstond ter plekke een kolk waarin de sluisdeuren verdwenen. Later werd het binnendijkse deel van de Oude Riet vergraven tot het Westernielandstermaar en in de jaren 1980 werd het eerste stukje buitendijks gekanaliseerd en het restant van de kolk gedempt met flinten die enkele decennia eerder waren vrijgekomen bij de aanleg van de Linthorst Homanpolder. Verderop in noordoostelijke richting zijn de meanders van de Oude Riet nog in het landschap zichtbaar.

Op de driesprong te Hiddingezijl (bij Westernieland) hebben we twee mogelijkheden.

Als we de kwelders en de Noordpolder willen zien dan gaan we linksaf en nemen we de routebeschrijving **A** en als we via Den Andel weer naar Baflo willen dan gaan we rechtsaf en nemen we de kortere route **B (zie kader)**. Dit is 6 km korter.

Restant oude zeedijk

Boerderij Hiddingezijl

Meander Oude Riet

De kortere route **B** gaat dus rechtsaf richting Den Andel. Aan de rechterkant van de weg tussen Westernieland en Den Andel ligt nog het eerdergenoemde restant van een oude zeedijk. Bij Den Andel nemen we de eerste weg links: de Oudedijk. Onderweg passeren we aan de linkerkant de "Bevrijdingsboom", geplant in 1955. Deze route **B** komt weer uit bij route A bij de Streekweg. Vanaf dat punt volgen we weer route A. In de omschrijving is dat met een **Ø** aangegeven.

Wandelroute Kwelder

A

We gaan linksaf door Westernieland tot aan de kerk. Dan rechtsaf de Schaapweg in en doorrijden tot u niet verder kunt. U bent dan bij de tweede dijk: de zeedijk. Daarachter ligt het wad met de kwelders.

Dijk met kwelder

Kwelder

Wat zijn kwelders? Kwelders liggen achter de zeedijk. Het zijn begroeide, zoute of brakke gebieden. Twee keer per dag overspoelt de zee grote delen van de kwelders. Bij een flinke storm verdwijnt zelfs het hele landschap tijdelijk onder water.

De zee zorgt er ook voor dat de kwelders uit verschillende zones bestaan. Een kwelder begint als pionierzone: door afzetting van slib neemt de hoogte van het wad toe. Als het wad hoog genoeg is, beginnen spontaan Engels slijkgras en zeekraal te groeien. Door opslibbing verandert de pionierzone in een lage, midden en hoge kwelder. De meeste oude boerenkwelders direct aan de zeedijk zijn middenkwelder of hoge kwelder. Wanneer de pionierzone via een middenkwelder verandert in een hoge kwelder verandert de vegetatie mee.

Hierna gaan we dezelfde weg terug tot het monument voor de (in Winsum nabij Doevemat) verongelukte slikwerkers.

We gaan dan linksaf de Noordpolder in en komen langs de boerderijen Arion en Aurora.

Bij het ANWB-bord gaan we rechtsaf. Via het dijkgat (afsluitbare dijkcoupure) in de in 1718 aangelegde middendijk (slaperdijk) gaan we naar Den Andel.

De Noordpolder is in 1811 ingedijkt. Nu dus al meer dan tweehonderd jaar geleden is er in één zomer een dijk gelegd om de gemeenschappelijke kwelder. M.D. Teenstra had een groot aandeel in dit project en bouwde zelf de boerderij Arion. Als u vanuit de coupure in noordelijke richting kijkt dan ziet u Arion aan uw linkerhand.

Boerderij Arion

Noordpolder 1811

Dijkcoupure

Wandelroute Kwelder

C: *Degenen die de monumentale boerderij met oprijlaan Wiersemaheerd aan de Oosterweg willen zien moeten de Oudedijk richting Warffum volgen en rechtsaf de Oosterweg inslaan. We zien hem dan buiten het dorp aan de linkerkant. Als u doorrijdt komt u bij het haventje van Den Andel weer op de beschreven route.*

In Den Andel aangekomen gaan we rechtsaf de Oudedijk op en bij het vroegere café linksaf de Streekweg in.

Ø *Op dit punt komen degenen uit die in Hiddingezijl de korte route B hebben gekozen. Zij gaan rechtsaf de Streekweg in.*

We volgen de Streekweg. We komen langs een prachtige historische bruine beuk (Streekweg 18) en verderop een prachtige treurboom. Links van de weg zien we de 13^e eeuwse Romaanse kerk met losstaande toren, kerkhof en pastorie.

Aan het eind van de Streekweg ligt het haventje van Den Andel. We gaan hier rechtsaf de Andelsterweg in en vervolgens linksaf richting Baflo.

Daar steken we de Provincialeweg over (**uitkijken!**) naar Rasquert. We volgen de Meijmaweg naar Baflo met na de bocht aan de linkerkant boerderij Meijma en daarna de villa Meijma met hun indrukwekkende tuinen. In deze villa woonde de schrijver van het boek De Ommelander geslachten, dhr. K.J. Ritzema van Ikema.

Over de brug en het kruispunt bij de haven van Baflo gaan we rechtdoor de Willem de Zwijgerstraat in. Vervolgens nemen we de eerste weg links: de Emmastraat. Tenslotte gaan we direct vóór de spoorwegovergang rechtsaf de Stationsweg in en komen zo bij **het eindpunt: het station**.

"Dijkgat"

Wiersemaheerd

Molen De Jonge Hendrik

Streekweg

Haventje Den Andel

Villa Meijma

Haven Baflo